

Megújult zsűriszerkezetben értékelik a felfedező kutatások 2018. évi pályázatait

A 2018-ban bevezetett változtatásokkal az értékelő zsűrihez tartozó tudományterületek besorolását illetően az Európai Kutatási Tanács (ERC) értékelési rendszeréhez közelít a felfedező kutatások hazai értékelő testületeinek szerkezete.

A felfedező kutatások területén benyújtott projektervek szakmai értékelésében és a megalapozott támogatói döntések előkészítésében a tudományterületi kollégiumok, azokon belül pedig egyes szűkebb tudományterületeket képviselő szakértői csoportok, ún. zsűri működnek közre. A hazai kutatásfinanszírozás alapvetési támogatásait kezelő NKFI Hivatal 2015-ben gyakorlatilag változatlan formában átvette a jogelőd Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA) által kialakított értékelő testületek rendszerét. A jogelőd szervezetektől örökölt pályázatkezelési folyamatok összehangolásával, a pályázati felhívások megújításával és új pályázati modellek megalkotásával párhuzamosan az NKFI Hivatal munkatársai folyamatosan elemezték a szakmai értékelésben részt vevő zsűri működését a hatékonyság, a visszajelzések és a nemzetközi értékelési gyakorlat tükrében.

A tapasztalatok egyértelművé tették, hogy a zsűriszerkezet és a zsűri összetétele megújításra szorul. Egyes tudományterületek pályázatai átalakultak és sokszor túlmutatnak egy-egy korábbi jellemzők szerint kialakított zsűrin, és inkább más zsűri kompetenciájához közelítenek: jó példa erre az agrár terület és a növénybiológia között elmosódó határvonal. Bizonyos tudományterületeken jelentősen visszaesett a benyújtott pályázatok száma. Így lehettek olyan testületek, amelyekben 7 tag mindössze 8 benyújtott témapályázatot rangsorolt, miközben más zsűriknél a pályázatok száma a 100-hoz közelített. A hazai és nemzetközi tapasztalatok ugyanakkor azt mutatják, hogy az értékelési rendszer akkor optimális, ha egy-egy zsűri 14-18 tagból áll, az általuk értékelt pályázatok száma pedig 40-60 között van.

A hazai értékelési rendszert azért is fontos a nemzetközileg meghatározó értékelési rendszerek – így például az Európai Kutatási Tanács (European Research Council, ERC) – gyakorlatához közelíteni, mert a konvergencia folyamata nagyban javíthatja a hazai kutatók versenyképességét, külföldi bekapcsolódását – azaz a sikeres szereplés esélyét a nemzetközi forrásokért folyó versenyben.

2017. második felében a tudományterületi kollégiumok a zsűri bevonásával áttekintették az ERC zsűristruktúráját, a zsűrihez tartozó tudományterületek felosztását. A november-decemberi kollégiumi üléseken az értékelő testületek – az ERC rendszerét hazai viszonyokra adaptálva – döntöttek a 2018. évi pályázati kiírások értékelésében részt vevő szakmai zsűrikről, és meghatározták a hozzájuk tartozó tématerületeket.

A zsűriszerkezet megújításának főbb elemei:

- a bölcsészettudomány területén a kulturális témájú területek összevonása,
- a két kémia szakértői csoporthoz tartozó tudományterületek összehangolása és egyértelműsítése,
- a korábbi három agrárterületi szakértői csoport helyett kialakított két csoport közötti tudományterületi viszonyok egyértelműsítése,
- az agrár kutatási területek és a biológiai területek egyértelműbb szétválasztása,
- az antropológiai kutatások tudományterületi helyének egyértelműsítése,
- az orvos-biológia területén lévő szakértői csoportok esetében az onkológiai és immunológia kutatások előtérbe kerülése, valamint az élettani alapkutatások jelentőségének újbóli növekedése miatt önálló szakértői csoportok kialakítása
- a klinikai orvostudományi szakértői csoporthoz tartozó kutatási területek egyértelműsítése.